

TARTALOMJEGYZÉK

III. ker. KÖZPONTI SE.

"Karszt" Barlangkutató Csoport

1984. évi

J E L E N T É S E

1985. Július

Készítette: Had András

Budapest, III.

Mozaik u. 20.

TARTALOMJEGYZÉK

Munkatervünk teljesítése	1	oldal
Összefoglalás	2	"
Feltáró kutatás a Macska barlangban	4	"
Térképmelléklet	10	"
Csoportélet	11	"

Mellékletek:

Irodalmi hivatkozások	3	lap
Kutatási engedély másolata	2	lap
Fotódokumentáció	10	lap

MUNKATERVÜNK TELJESITÉSE

A csoport 1983-ban alakult, így a munkaterv szerény elképzeléseket fogalmazott meg.

1. Csoporttevékenység

5 fő új felvételessel, 3 fő régi MKBT tag átigazolásával gyarapodott a csoport létszáma. Megnőtt a technikailag képzett, barlangi túravezetésben jártas, gyakorlott vezetők száma.

1 fő végezte el a Barlangjáró II. tanfolyamot sikerrel.

2 fő végezte el a Barlangjáró I. tanfolyamot sikerrel.

Hogy a csoport valamennyi tagja végezze el a Barlangjáró I. tanfolyamot makszimalista elképzelésnek tűnt, de így utólag megállapítható, hogy ez nem is kifejezetten lehet cél.

Nem tudtunk előrelépni a kutatásvezetői tanfolyam elvégzését illetően, igaz itt a megszorítások /előképzettség fokozatai/ csak 2 év után tehetik ezt elérhetővé.

A tervet meghaladóan jártak a kutatótársak a környék barlangjaiban, hogy ott sajátíthassák el a barlangi tájékozódás, helyismeret, barlangi technika ismeretanyagait. Ezeken a túrákon sok érdeklődő is részt vett, akikből aztán kiválasztódtak a későbbi MKBT tagok. Valamennyi túra nyílt túra volt, lehetőséget adva a kezdők bekapcsolódására.

2. Feltáró kutatás

Csoportunk kikérte és 1984 májusában meg is kapta a kutatási engedélyt a Pilis hegységben található Macska barlangban. Így időnk jelentős részét töltöttük e barlangban. Első kutatási területünk lévén, sok időt töltöttünk a felméréssel, kikértük szakemberek véleményét, kerestük régi csoportok anyagait akik egykoron kutatták a barlangot.

15 napos időtartamra kutatótábort is telepítettünk a Macska barlanghoz, amelynek során jelentős előrehaladást értünk el a barlangban nagy mennyiségben található hordalék kiszállítási előkészítésében, valamint a védőgát kiépítésével a további felszíni hordalék bejutását megakadályozandó.

A kutatás, feltárás során sok nehézséggel kellett megküzdeni és az eredmények sem maradtak el.

ÖSSZEFOGLALÁS

A csoport a szerény célkitűzéseknek nagy hányadában eleget tett, az éves munkatervében megfogalmazott feladatait jól látta el.

A feltáró kutatás során figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a csoport 1983-ban alakult, ez az első kutatási területe.

A leirtak alapján megállapítható, hogy a csoport az 1984. májusában kapott kutatási engedélyben foglaltaknak eleget tett, a továbbiakban is eleget tesz, hogy a Macska barlang feltárása során még nem ismert adatokkal gazdagítsa ezen nevezetes barlang történetét.

A felszínen végzett munkák, amelyek nélkül az egész kutatási terv csődöt mondott volna, lelkiismeretesen valósultak meg, amelyet az erős vízhozam idején mért igénybevétel is igazolt.

Sikerült a bejáratot megtisztítani, kitágítani, néha a kőbányákra emlékeztető módszerekkel.

A Nagyteremben történt fejtés során olyan mélyre jutott a csoport, hogy már ebben a korai szakaszban megmutatkozott a barlang térbeli elrendeződése s ezzel megadva a további kutatás lehetséges irányát a Főhasadékban. Kedvező volt tehát a kutatás irányának kiválasztása.

Tényként kell megállapítanunk, hiszen eddig olyan anyaggal nem találkoztunk amely utalt volna rá, hogy a Macska barlang gazdagodott /legalább térképészetiileg/ a Nagyteremből nyíló Kuszodával és a Főhasadékból nyíló Cseppkőves ággal. A Boulder-ág szerepel ugyan térképen, de annak pontosabb felmérése ugyancsak érdekes adalékkal szolgálhat majd. Nem szerepel a leírásokban a II.-es Viznyelő közelében található Tüfok-ág sem, amelynek felmérése egyenlőre várat magára, hiszen olyan vékony az átjárója, hogy eddig csak a bevilágítással tudtunk róla képet alkotni. Ezeknek az ágaknak a leírása, térképezése a következő ciklus feladata lesz.

A kutatás jelenlegi állapotában a Macska barlang felmért hossza 1985. Május 12-én közelítőleg 50 méter.

Éves munkánk eredményeképpen a barlangban mintegy 12 méternyi új járatot mértünk fel, részben térképeztünk.

F E L T Á R Ó K U T A T Á S

A MACSKA BARLANG FELTÁRÁSA

FELTÁRÓ KUTATÁS A MACSKA BARLANGBAN

I. A barlang topográfiája

1.1. A barlang helye

Csobánka község határában, a Ziribár délkeleti és középső gerincnyúlványa közötti völgyben /Macska-völgy/ mint egy lefolyás nélküli völgy víznyelője található a Macska barlang.

1.2. A barlang megközelítése

Legegyszerűbb megközelítése Csobánka községtől lehetséges. Az autóbusz végállomásától országúton Pilisvörösvár irányában haladva eljutunk a Csobánkai nyeregbe, ahol a kék színnel jelzett turistaösvényen folytathatjuk utunkat Szent-kút irányában. Elérve az erdőhatárt, balra kék színű barlang jelzésen haladhatunk egészen a Macska barlangig. Az új jelzésfestés nagy tiszteletkörürel, a Macska-völgy jelentős részének bejárásával közelíti meg a nevezetes barlangot. Ellenben ha figyelmesen haladunk, mindjárt az ösvény kezdetén rátalálunk a régi barlangi jelzésre, amely lényegesen rövidebb idő alatt juthatunk el a nevezetes barlanghoz.

A távolság a községtől a barlangig /régijelzést figyelembe véve/ közelítőleg 3 km, időben 20 percet vesz igénybe.

1.3. A barlang irodalma

A Macska barlang irodalmi leírása után folyamatosan kutatunk. Az eddig beszerzett anyagokra /fénymásolaton is/ beszámolónk végén hivatkozunk.

Az irodalmi hivatkozások és a helybeliek elbeszélése azt támasztja alá, hogy a barlang feltáró kutatása adhat reményt a jelenleg ismert barlangszakaszokon túl továbbiak feltalálására. Az erős feltöltődés azonban ezt a tevékenységet megnehezíti, türelemre és minnél intenzívebb törmelék kihordásra ösztönözve a kutatótársakat.

2. A barlang leírása

A barlang nyílása a dachsteini meszet takaró hárshegyi homokkőben van, míg a barlang többi járata magában a dachsteini mészkőben alakult ki.

Az üregképződés folyamán a langyos-meleg vizek átjárták a kőzet-tömeget és ahol a mészkő fedőjeként települt hárshegyi homokkövet elérte, ott a repedésekben baritot és limonitot rakott le. Az üregképződés folyamán a barlang oly mértékben harapódzott fel, hogy az egyensúlyi állapotát meghaladva felszakadt.

Ettől kezdve a Macska-völgy időszakos patakja hordalékát már nem a völgy végén lévő fellápos medencébe hordta, hanem megkezdte a barlangüreg feltöltését. Az így keletkezett barlang ettől kezdve víznyelőként működött és az évek hosszú során át erősen feltöltődött hordalékkal.

A hordalék oly mértékben gátolta a nagy mennyiségű víz elvezetését, hogy egyes időszakokban az egyébként figyelemreméltóan nagy kiterjedésű barlang járatrendszerre feltöltődött színültig vízzel. Az elmondottaknak alapot adnak azok a megfigyelések, amelyek szerint a falakon és a felső régiókban is megtapadt hordalék /falevelek, apró felszíni növénytársulások/ nyomai fedezhetők fel.

A csoportnak a kezdeti időben történt megfigyelései ugyan nem adtak alapot még elhanyagolható vízfeltöltődés kialakulására sem, mégis elsőként a munkák sorában egy védőgát kiépítése szerepelt.

3. Felszíni tevékenység

3.1. Elsőként a felszíni munkák sorában a védőgát kiépítése szerepelt. A megfigyeléseink során azt tapasztaltuk, hogy az esőzések és a hóolvadás során bejutó víz a Főhasadék /II. víznyelő/ és a Nagyterem /I. víznyelő/ víznyelőiben eltűnik, így a víz útja zavartalan és a kutató tevékenységben nem jelent gátló tényezőt, mindemellett így nem is szükséges beavatkozni a természetes vízfolyási folyamatba.

Aggasztó volt viszont az a nagy mennyiségű felszíni hordalék /növényi, felszíni közhordalék, mállástermékek/, amely egy-egy vízfolyás alkalmával a barlangi járatokban, elsősorban a Főhasadékban és a Nagyteremben szétterülve, tovább növelte a feltöltődést.

Ennek a folyamatnak a fékezése, megállítása érdekében a csoport egy masszív, erős, kőből agyagosított gátat épített ki, amely ezután a későbbiek során remekül állt ellen a természet erőinek.

A gát elkészültével ugyan szivárgó viz jelen van, de a nagymennyiségű hordalék már új útját megtalálva a fellápos medencébe tart. Nagyobb hóolvadás után nyomon követhető hogyan vágja útját a rohanó viz a már régen felhagyott medencében.

Az első számú feladat, miszerint meggátoljuk a barlang további feltöltődését sikerrel járt, így megkezdődhetett a hordalék kitermelése.

- 3.2. A felszíni munkákhoz kell sorolni, amely nem kis feladatot adott az első időkben, hogy megfelelő ácsolatot kellett készíteni arra a célra, hogy az aknaszerű nyílásból a kőtörmelék és az agyagot a gátra szállithassuk. E célból erős ácsolatot készítettünk a nyílás fölé oly módon, hogy a gát funkciójában zavartalan legyen, de az anyag szállítása is megoldódjon. A pódium kialakítása során gondoltunk a biztonságtechnikára is, már csak azért is, mert a barlang kirándulók által sűrűn látogatott és szinte mindenki kíváncsi a barlang "létesítményeire". A pódiumot tehát úgy alakítottuk ki, hogy az később is megbízhatóan védjen a leeséstől, azon biztonságosan lehessen tartózkodni. Előrelátásunk - visszatekintve az elmúlt egy évre - nem volt alaptalan.

4. Földalatti tevékenység

Feladatunk több oldalú volt, nevezetesen

- Térképezés, felmérés, dokumentálás
- Bejárat tisztítása, mélyítése
- Szállító folyosó kiépítése
- Törmelék bontása, szállítása
- Világítás, eszközök

4.1. Térképezés, felmérés, dokumentálás

A barlang törmelékének kihordása kezdetén, figyelembe véve azt a körülményt, hogy a feltöltődés következtében a barlang egyfajta állapotot tükröz, amely közel sem biztos hogy azonos lesz a tisztítás befejeztével is, így a már rendelkezésre álló

poligonpontok segítségével elkészítettük a barlang bontás előtti állapotát tükröző alaptérképet. A térkép támpontot ad a járatok helyes értelmezésére, de nem tér ki a Cseppköves-ág és a Boulder-ág külön térképszelvényére. Ezek a járatszakaszok ugyanis érzékelhetőbbek lesznek az izometrikus módszerrel elkészített térképen, de amelynek elkészítése a kezdeti időkben meghaladta energiánkat.

Ide tartozik még az is, hogy a Boulder-ág feltérképezése során nem rendelkezünk kellő mennyiségű és értékű adattal, tekintve hogy a Boulder-ág kimászása során a DNy-nak hajló és felfelé ivelő járat teljes kimászása járt csak sikerrel, az erősen kiöblösödő, kürtöszerűen felharapódzó járat fő ágának kimászása meghaladta technikai lehetőségeinket.

A Boulder-ág fő járatának kimászása kötélbiztosítással lehetséges és így a későbbiek során pontos izometrikus rajza is elkészül.

Az indulási, majd később a bontási munkák során is időközönként készítettünk fényképfelvételeket, amelyek egyrészt fogalmat adnak a barlang kiterjedéséről, másrészt a bontás előrehaladtával visszajelzést nyújtanak az "eredeti" állapotra.

A fényképek egy része tanulmányozható a mellékletben.

A bontás illetve a járulékos munkák minden fázisáról jegyzőkönyvet vezettünk, amelynek elemzése során felkészülhettünk a következő kutatási ciklusra.

4.2. Bejárat tisztítása, mélyítése

A barlang széles nyílása a beszakadt kőtörmeléktől, a víz által behordott fa, növénytársulások, agyag hordalékától jóformán járhatatlanná vált.

Sikerült a kőtörmelék jelentős részét a védőgát és a készülő kerülőgát céljaira felhasználni, így a barlang bejárata egyre inkább megközelíthetővé vált úgy az ember mint a későbbi szállító berendezés számára.

A kőtörmelék kihordása a felszínre azért is jelentős volt, mert tudnunk kellett, hogy a bejáratnál melyek azok a kövek, amelyek beágyazódásuk révén veszélytelenek és melyek azok amelyeket minden eszközzel el kell távolítanunk, hiszen egy esetleges kimozdulás és bezuhanás súlyos következményekkel járhatott volna.

Igy a munkák során, amely több napot is igénybe vett, több tonna követ kellett megmozgatni, széttörni, felhordani, elhelyezni biztonságos távolságra. Ezen munkák során a bejárat szintje még inkább aknaszerűen mélyült, míg nem elértük a bejáratnál is a dachsteini mésztalpat. Az így keletkezett aknából csak a már említett ácsolat útján, a pódiumról irányított csigasorral tudtuk a törmelékot szállítani.

4.3. Szállító folyosó kiépítése

A bejárat és a Főhasadék képezi a törmelék kihordásának irányát, amely a bejáratnál meredeken, majd az elágazásig enyhe lejtővel esik, miközben K-Ny-i irányban nagy ivben hajlik.

Tekintve, hogy a bejárat és az elágazás /átrakó/ között a szintkülönbség közel 5 méter, így az első feladat az volt, hogy közlekedő, szállító folyosót kellett kialakítani - s így elérve a talajszint egyenletlenségeinek kiküszöbölését is. A fejtett törmelékot erre a célra kellett felhasználni, vagyis folyamatos töltéssel kellett kialakítani egy optimális emelkedési szöveget, amelyen a későbbi szállítóeszköz viszonylag kis erőfeszítéssel üzemeltethető.

Az átrakó a munkálatok során közel 2 métert emelkedett régi szintjéhez viszonyítva s az így kialakuló közlekedőszint már elviselhető mértékben közelített a felszínhez.

Figyelembe véve azonban a bejárat közvetlen közelében tapasztalható közel 40 %-os emelkedőt, a közlekedő /szállító/ folyosó kialakítása még közel sem fejeződött be.

4.4. Törmelék bontása, szállítása

A behordott felszíni törmelék felső harmada laza szerkezetű, majd lejjebb besűrűsödő, agyagosodó természetű. Ennek bontását a Nagyteremben kezdtük meg felező keresztmetszetben, teljes szelvényben. Fő irányát az I.-es Viznyelő erősen tölcészerű aknája adta meg. Tapasztalnunk kellett az elődök ácsolatnyomait az I.-es Viznyelőben, amelyet a későbbi vizbetörések, hordalékfeltöltés szinte teljesen betemetett.

A Nagyteremben közel 3 méteres mélységig hatoltunk le közvetlenül a beágyazódott, sziv alakú kőlejáró alatt.

A fejtés ütemében nyílt meg előttünk az átjáró utja is, amely jelezte hogy a Nagyterem közvetlen kapcsolatban áll a Főhasadékkal, csupán a feltöltődés olyan mértékű, hogy arra közvetlenül nem gondolhattunk a kutatás kezdetén.

Az átjáróban további bontás veszélyes és indokolatlan is lett volna, hiszen már így is mélyen a Főhasadék törmelékhalma alatt jártunk, ezért már ebben a fázisában eldőlt a további bontás utja, amely most már a Főhasadék irányából kell hogy történjen.

A fejtés során a Nagyteremből csigasorral szállítottuk fel a törmeléket, amelyet az átrakóban helyeztünk el. További útja során a törmelék túlnyomó többsége a szállító folyosóba került beépítésre, illetve a gát erősítéséhez került felhasználásra, amelyet a bejárattól szintén csigasorral szállítottunk a gátra.

Kísérletet tettünk arra is, hogy az átrakóról talicskával hordjuk tovább a törmeléket, de ez egyrészt a kis távolság miatt és az eleinte meredek emelkedő jóvoltából nem vált be.

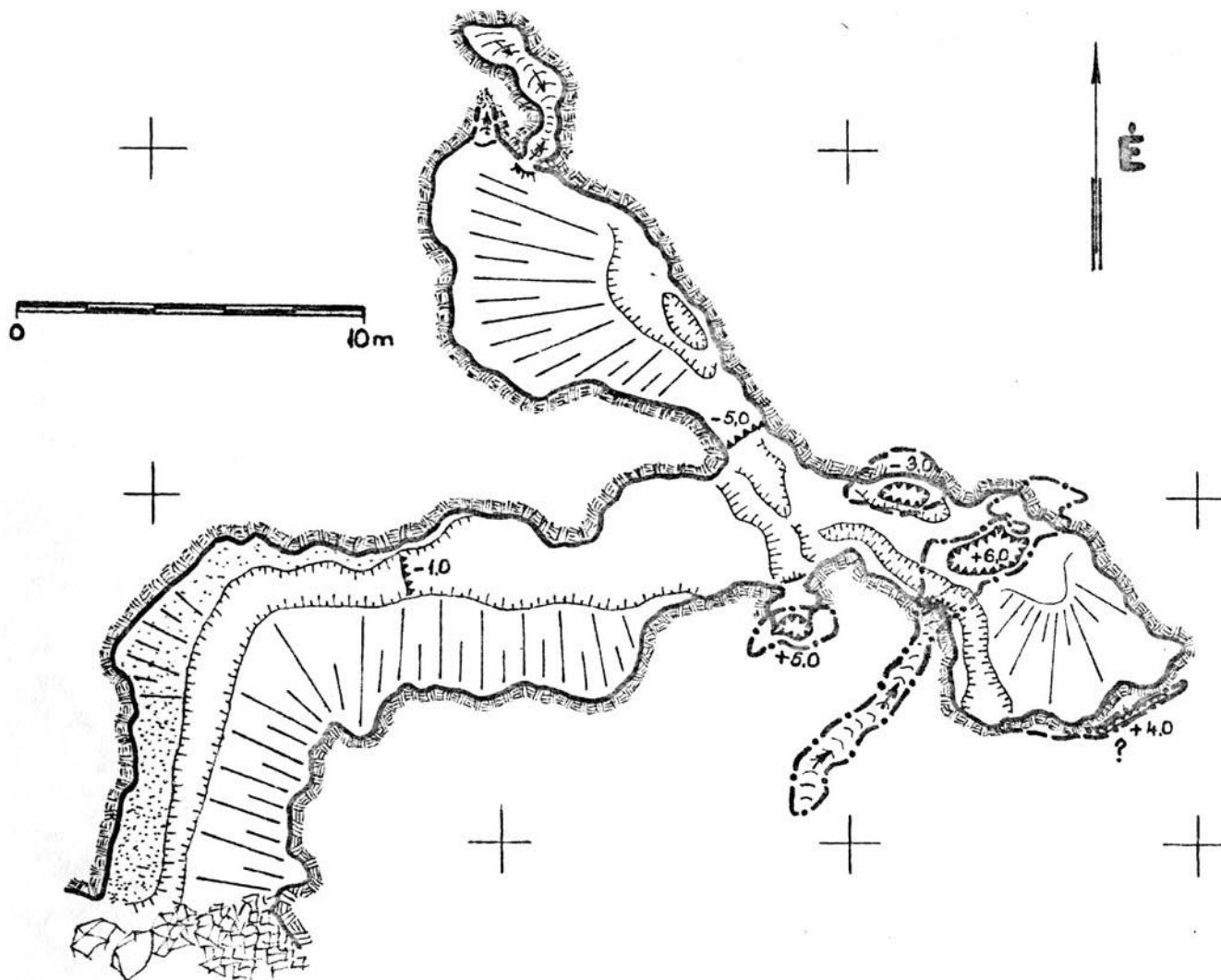
A továbbiakban /a közlekedő út elkészülte után/ kizárólag a felszínen telepített, csörlővel vontatott szállítóberendezés jelenthet megnyugtató előrelépést.

4.5. Világítás, eszközök

A csoport tevékenységét elsőrendűen szolgálta egy nagyteljesítményű agregátor, amelynek transzformálása után törpefeszültséget produkáltunk az egész barlangban. Az autófényszórók nagy fényerőt biztosítottak, kényelmessé, biztonságossá tették a munkát.

A kutatótábor során kipróbáltuk azt a két autóakumulátort is, amely törpefeszültségen jelentős ideig szolgáltatott elektromos áramot továbbra is az autófényszóróknak. Kedvező volt tehát a próba, amelynek a felhasználását a későbbiekben szeretnénk kiszélesíteni, már csak azért is, mert a benzin közel sem olcsó, másrészt beszerzése /utánpótlás/ végig gondot okozott a tábor idején.

A bontáshoz a kézi szerszámok és kézi szállítóeszközök rendelkezésre álltak a csoport tagjainak, de már az itt szerzett tapasztalatok is megerősíteni látszottak azt, hogy erősen törekedni kell a folyamatos, nagyteljesítményű szállítóberendezés beállítására.

MACSKA-BARLANG (ALAPRAJZ)

FELMÉRTE: Had András - Vastag László - Száraz László
1984. Augusztus 19.

Szerk: Had András

Rajz: Had András /Karszt Barlangkutató Csoport/

C S O P O R T É L E T

MKBT tagok

1.	Antal Ferenc	4363.
2.	Buch János	2950.
3.	Csikós István	4650.
4.	Erdős György	4364.
5.	Fábián Tamás	4365.
6.	Fodor Ágnes	4514.
7.	Had András	4366.
8.	Korányi Miklós	4651.
9.	Németh Katalin	4369.
10.	Stock Gábor	3020.
11.	Száraz László	4515.
12.	Száraz Zsolt	4652.
13.	Tóth Zsuzsanna	4320.
14.	Vastag László	4371.
15.	Zsila Sándor	4372.

A "Karszt" Barlangkutató Csoport létszáma 15 fő /MKBT tagok/. Tekintve, hogy egy közel 300 fős nyílt szakosztály keretén belül tevékenykedik a csoport, így a barlangkutatóban és a barlangi túrákon jóval többen vesznek részt "vendégek" mint tagok. Az igazolt MKBT tagok főleg a szakirányú vezetést, képzést, oktatást látják el s az új felvételesek mindig a kitűnt barlangi túrázóik közül kerül ki.

A csoport fenntartását a Budapest, III. ker. Központi SE. Természetjáró Szakosztálya látja el, amely szervezet a III. ker. Tanács erkölcsi és anyagi támogatását élvezi.

A csoport vezetője TÓTH ZSUZSANNA - képzett túravezető, vizsgázott barlangi és hegymászó szakági képesítéssel.

A csoport az összejeveteleit a Budapest, III. Tanuló u 1. szám alatti TSF helységben tartja, amely minden héten a csütörtöki napokon fogadja az érdeklődőket. Ez egyben a szakosztály fogadónapja is.

Rendezvényeink többsége alkalmazkodik a szakosztályi klubprogramhoz, amelynek keretén belül többször volt barlangi túrákról vetített képes előadás. Kutatási eredményeinkről, spontán felvetődő barlangi kérdésekről volt előadás illetve vita külső /meghívott/ előadókkal, mint például Szenthe István és Szablyár Péter közreműködésével. Rendszeres klubnapjainkon a kiépített kapcsolatok révén társ csoportok is meglátogatnak bennünket, amikor is szakmai jellegű beszélgetéseket folytatunk /SZIKKTI barlangkutatói/.

A csoportnak 4 fő túravezetője rendelkezik a Barlangjáró I. tanfolyammal és 1 fő a Barlangjáró II. tanfolyami végzettséggel. Két fő látja el csoportunkban a kutatás vezetését illetve irányítását. A kutatás vezetője rendelkezik a Barlangjáró II. tanfolyami végzettséggel. A csoport tagjai közül többen is jól képzett - más szakágakban is jártas - túravezetők, így a 15 főből 13 főnek túravezetői képesítése van /1 arany, 1 ezüst, 10 bronz és egy ifjúsági/. Folyamatos képzéssel el kívánjuk érni, hogy valamennyi MKBT tag rendelkezzen a Barlangjáró I. tanfolyami képzettséggel.

Tekintve, hogy a szakosztályon belül a szakági csoportok eléggé nyitottak, így hasznos együttműködés alakult ki a "Zsigmondy Emil" Hegymászó Csoporttal - amely főleg a felszíni sziklamászások alkalmával volt a csoport partnere. Segítette ezt az együttműködést az

alkalmi előadások tartása /kötéltechnika, biztonságtechnika/ valamint tevőlegesen a barlangkutatásban való részvétel is.

Csoportunk tevékenységében döntő szerepe van annak, hogy a hétvégeken a környező barlangokat látogatjuk, ahol is a barlangi tájékozódás, helyismeret, biztonságtechnika vonatkozásában mélyíthetik el ismereteiket vezetőink illetve az MKBT tagok, de ezeken a túrákon kapcsolódhatnak be az érdeklődők a csoport tevékenységébe is.

Az 1984-es évben 14 barlangot kerestek fel csoportunk tagjai és az érdeklődő sporttársak. A pontosság kedvéért álljon itt egy összehasonlító táblázat;

<u>Barlang neve:</u>	<u>Túranap</u>	<u>Csoporttag</u>	<u>Vendég</u>	<u>Összes</u>
Macska barlang	27	56	5	61
Mátyás-hegyi barlang	13	64	17	81
Ferenc-hegyi barlang	4	36	6	42
Solymári ördöglyuk	3	23	8	31
Aggtelek - Retek-ág	2	6	7	13
Tábor-hegyi barlang	2	9	-	9
Papp Ferenc barlang	2	7	1	8
Francia bánya barlang	1	5	-	5
Szabó József barlang	1	2	1	3
Csitári alagút /Drégely/	1	3	-	3
Hétlyuk barlang	1	5	-	5
Természetbarát zsomboly	1	5	2	7
Mackó barlang	1	7	-	7
Szoplaki ördöglyuk	1	8	2	10
Összesítve =	60	236	49	285

Mint a táblázatból is kitűnik, a legtöbb napot a kutatási területünkön a Macska barlangban töltötték a csoport tagjai, míg a leglátogatottabb barlangnak a Mátyás-hegyi tűnik.

Csoportunk tagjai leszámítva a kötéltechnikát igénylő barlangtúrákat, szabadterben /sziklán/ is gyakorolták a technikai elemeket igénylő sziklamászást. Erre két alkalommal került sor a Szántói kőfülkénél, melyen 9 illetve 8 fő vett részt, tehát összesen 17 fő.

ORSZÁGOS KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVEDELMI HIVATAL

BUDAPESTI FELÜGYELŐSEG

BUDAPEST II., SZÉPVOLGYI ÚT 162.

1025

TELEFON: 888-044, 889-599

33/7-3/1984.

Károly Gábor

Védjegyekben számunk és ügyintézőnk
megjelölését kérjük.

Tárgy: Barlangkutatói engedély

H a t á r o z a t

A III.kerületi Központi SE KARSZT Barlangkutató Csoportja /1033 Budapest, Tanuló u.1./ kérelmének részben helyt adok és engedélyezem, hogy a Pilis hegységben a Hosszu hegyen elterülő Macskabarlangban a megküldött helyszínrajzon megjelölt részen a mellékelt kutatási terv szerint

Vastag László vegyszerkeverő /Bp.I.Pálya u.17./ vezetésével Had András /Bp.III.Mozaik u.20./ lakosok irányításával

a csapadékszűrő megépítésének kivételével a Kutatási tervben ismertett munkákat elvégezze.

Jelen engedélyem visszavonásig, de legkésőbb 1986.március 31-ig érvényes.

Engedélyes köteles:

- a/ az engedély és mellékleteit a kutatás során magánál tartani és azt az ellenőrzésre jogosult személynek felhívására bemutatni,
- b/ gondoskodni, hogy a kutatás során a kutatásvezető vagy bármelyik kutatásirányító a helyszínen tartózkodjék és a kutatást szakmailag irányítsa, valamint a jelen határozatban foglalt előírásokat megtartsa,
- c/ a munkálatok során a kutatott objektum természetes állapotát megőrizni, az ott található képződményeket a szennyeződéstől és rongálódástól megóvni, valamint a kutatási területet és környékét tisztántartani, az ott keletkezett szemetet, hulladékot összegyűjteni és a felszínre szállítani, annak megfelelő megsemmisítésről, elszállításáról gondoskodni az illetékes hatóságoktól beszerzett engedély alapján,
- d/ új barlangszakasz feltárását 8 napon belül bejelenteni,
- e/ a kutatás során észlelt rendkívüli eseményeket /omlás, vízbe-törés, rongálódás, stb./ haladéktalanul jelenteni,
- f/ minden őslénytani és régészeti lelet előkerülése esetén a munkát megszakítani és a leletről a Természettudományi Múzeum Őslénytárát, a Nemzeti Múzeum Adattárát, vagy a területileg illetékes megyei múzeumot haladéktalanul értesíteni, a leletmentés lebonyolításáig azok sértetlenségét biztosítani. A munka csak az Őslénytár vagy az Adattár engedélyével folytatódhat,
- g/ ezen engedély módosítását - tervdokumentáció csatolásával -

kérni, ha a munka kivitelezése során az engedélyezett elvégezhető kutatástól eltérés válik szükségessé,

- h/ a kutatás során elért eredményekről naptári évenként évi jelentést készíteni és a tárgyévet követő január 31-ig a Felügyelőség részére 2 példányban megküldeni,
- i/ a munka befejezése után az eddigi éves jelentések felhasználásával összefoglaló jelentést készíteni és azt a Felügyelőség részére 2 példányban megküldeni?
- j/ hosszabb táborozások időpontját előzetesen bejelenteni,
- k/ a barlangból kikerülő üledék tárolását a helyszínrajzon megjelölt helyen megoldani.

A felsorolt előírások be nem tartása az engedély azonnali visszavonásával jár.

A kutatásvezető, illetőleg a kutatás irányítója személyileg felelős a kutatótevékenység biztonságtechnikai felszereléséért, a terepi munka technológiájának kidolgozásáért és annak folyamatos betartásáért. A csoport tagjai a kutató munkában önkéntes vállalással, saját felelősségükre vesznek részt.

Határozatom ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül az OKTH Igazgatási és Jogi Főosztályához címzett, de a Budapesti Felügyelőséghez benyújtandó fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezést 50,- Ft-os illetékbélyeggel kell ellátni.

I n d o k o l á s

A III.kerületi Központi SE Karszt barlangkutató csoportja a Hosszúhegyi Macska-barlangra barlangkutatói engedélyt kért.

A kérelemben foglaltaknak részben helyt adtam. A barlang bejárati részén kiegészítendő természetes csapadékszűrő megépítését - a csoporttal közösen tartott helyszíni szemle alapján - nem tartottam indokoltnak, mivel a beszivárgó víz természetes szűrése a jelenlegi állapotban is megoldott. Kérelmének kedvező elbírálását a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat támogatta, a szükséges helyszínrajzokat és a kutatási tervet a csoport megküldte. Az általam pótlólag kért adatokat a helyszíni bejárás alkalmával megkaptam.

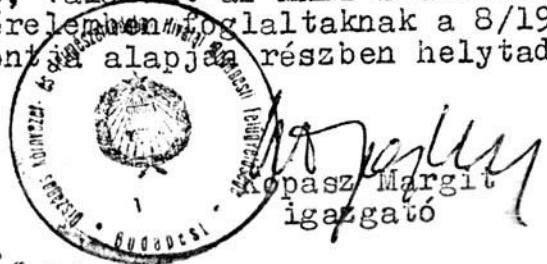
A barlang mellett fekvő kunyhó nem hivatalunk tulajdonát képezi, ezért annak használatára engedélyt nincs módomban adni.

Az áttekintő helyszínrajz, a kutatási tervismertetés, a közösen megtartott helyszíni szemle, valamint az MKBT szakvéleményének figyelembevételével a kérelemben foglaltaknak a 8/1982. /III.15./ MT sz. rendelet a/ pontja alapján részben helytadtam.

Budapest, 1984. május 15.

Fehérvény

- Kapják: 1/ címzett
2/ MKBT Bp.Anker köz l.
3/ Természettud.Muzeum Óslénytára
4/ Károly G.
5/ irattár

A PILIS-VERSEGRADI HEGYSÉG RÉSZLETES KALAUZA.

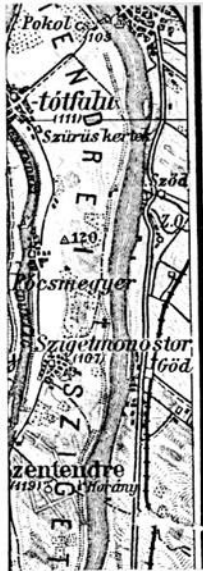
SZERKESZTETTE:
Dr. THIRING GUSZTÁV.

(51 képpel, 2 látóképpel, 9 alaprajzzal, 2 várostervrajzzal és
2 térképpel.)

BUDAPEST, 1929.

ÉS ALPINIZMUS LAP-, KÖNYV- ÉS TÉRKÉPKIADÓ R.-T. KIADÁSA

Dobogókő csop. Hosszúhegy csoportja. Kevély csoportja.

HOSSZÚHEGY ÉS SZURDOKVÖLGY VIDÉKE.

Kevély csoportjától ÉNy-ra terül el a Pilishegységhez tartozó csoportja. A csoportot K-ról és D-ről a Csobánka—pilisvörösgút (Kétvölgy), E-ről és ÉK-ről a hegység fővölgye: a ak felső folyása, amely Pilisszentkereszt közelében a két alkotja, ÉNy-ról és Ny-ról a pilisszentkereszt—pilisszántó-ri megyei út határolja. A Kevély csoportjából a mély Csobánkai 5 m), l. 29., a Pilis csoporttól a Szántói nyereg (377 m, pilisszentkereszt kocsút hágója, l. 45.) választja el. A csoport (ÉNy—DK) a Hosszúhegy lapos, erdős gerince (497—485 m); ágazó gerincen a Ziribár (409 m) és a Garancshegy (289 m) újuk s közöttük a Macskabarlangot. A fővonulat EK-i lejtője örök le a Pilisi patak vadregényes Szurdokvölgyébe. A Budapest—esztergomi vasútvonalon (l. l.) Pilisvörös—a Budapest—szentendrei hév. vonalán (l. 2.) Pomázra.

Pilisvörösvár (191 m), rendezett utcájú nagyk. Pest—iskún vm., Pomázi járásában, a Budapest—dorog—országút (Bécsiút) mentén, a Pilis felől lehúzódnó tágas szélén, kopár dolomit- és mészhégek tövében. 835 ház, köztük 4526 német, 1231 magyar s 133 tót), kik azelőtt l és előfogat állításából éltek, ma földművelést, szőlő-stermesztést, kőszén- és kőbányászatot, homokfuvarozást edést íznek. A községben gr. Karátsonyi Jenőnek volt kastélya.

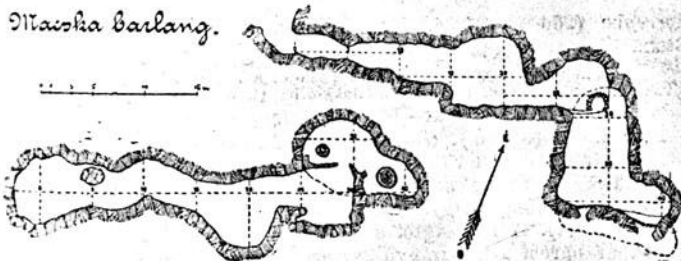
téglő: Herbszt Mihály és több szerény kocsmá. — Vasúti Budapest—Esztergomi vonalon). — P. T. Tb. helyben. — lisszántóra 60 f. — Csendőrség. Forgalmi adóhivatal. — iglgyár. Budapest-vidéki kőszénbánya rt.

vár régi hely; a törö-után 1690. csak a néhány lakó élt itt, bb települt. Mária Te-ig a Majthényi-család a Karátsonyi grófi családra ment át. Karátsonyi Guidó itt alapította az ősmert rózsáunne-pélyeket. A fűt mentén római mérföldmutató kőoszlop és a templon falában két római sírkő lát-ható.

utól Ny-ra emelkedő Vöröshegyen (352 m) állott régi ytól a község nevét vette, ma már legkisebb nyoma szép a vasút által körülzárt Kálváriahegyről (255 m) valamint a hófelér szikláiról már messziről felismer-sű Órhegyről (339 m) a kopár Zajnáthegyre nyíló

Pilisvörösvár—Garancshegy—Macskabarlang—(Ta—Csobánka (2 ó.; a barlangtól Csobánkaiig útj.). Az állomástól Garancspuszta (159 m, 35 p.) el-

51

hagyatott házaikhoz l. 29. A b. kiágazó szekérúton (kezdetben mélyút), a puszta házak mellett kis völgyecsékben, szőlők között, EK egy nyeregre (¼ ó.). A nyeregből ÉNy dülőúton, majd (Ny) út nélkül a Garancshegy (289 m) lapos tetejére (10 p.). Szép ki-látás, jó tájékozódó pont.

[A Ziribár (409 m) DK felé három párhuzamos gerincet bocsát, melyek közül a legkeletibb a Csobánkai nyeregen (256 m, l. 29.) végződik. E gerincnyulvány és a jóval rövidebb középső gerinc közötti völgyecske métrében, a szántóföldek feletti erdőhatár mentén, fekszik a Macska-barlang.]

A tetőről E-ra leereszkedünk (5 p.) a Ziribár és a Garancshegy közötti Garancsnyeregre (253 m, ahol egy csobánka—pilisszántói utat keresztezünk) s innen egy Ny-i irányú szekérúton a Ziribár középső DK-i gerince alján a mögötte lévő Macskavölgybe tartunk s az erdőhatár mentén emelkedve, a völgymélyedésben, az erdőben néhány lépésnyire a Macskabarlang tátongó nyílásához jutunk (20 p.). A barlangtól néhány lépésnyire D-re, kékkereszt jelzésű ösvény, a Magyarországi Kárpát Egyesület budai osztálya által létesített „Tavaszkunyhó”-hoz visz.

Az aknaszerű barlang nyílása az oligocén homokkővön át fúródott (EK), csarnoka és termei azonban a mélyebben (4 m) rétegződő Dachstein-mészokban alakultak ki. A csarnok nyílása 5 m széles s 2 m magas, de egy lezuhant kőtökö mellett 1.4 m-re alacsonyodik, majd ismét alva haladhatunk a J-ről b.-ra ferdén lejtő, cseppkőkéreggel bevont síkes, víz-mosott kövek között. A nyílástól 15 m-re a fenék padszerűen 1.5 m mélyre letörök. A barlang itt természetesen kibővíti, 5 m magas, 7 m széles. A fenék itt is J-ről b.-ra lejt és azelőtt vízszintre hasonló szép cseppkőkéreggel volt bevonva, melynek csak csekély töredéke maradt meg a szemközti falon. E falon túl az eliszapolt folyosó 10 m-re nyúlik még előre, aztán két ágra oszlik. (Hossza idáig 30 m.) A barlang egész hossza 36 m.

A patakmeder oldalában, a barlang felett hatalmas, alig lejtő, többszáz m² területű sziklatábla van, melynek megtekintése igen érdekes.

(A barlangtól a Ziribárra és a Hosszúhegyre l. 32.)

A barlangtól kék kereszt jelz. ösvényen felhagyott mészetűnöz (5 p.), majd a mezőn át KÉK tartva felkapaszkodunk a völgyzáró gerincen (283 m) haladó pilisszántó—csobánkai kocsútra, melyet egy keresztnél érünk el s mely (l. 34.) a Csobánkai

omlott barlang. Az ősember lakóhelye nem lehetett. Turista-mászóiskolának való. — 2. A Kétágúhegy Öregszirt alatti barlangja lehetett ugyan ősemberlakta hely, hisz szádája északról védett és nyugatra tekint, de a fenéke sziklás és így emberi nyomokat benne fellelni nem lehet. Turisták pihenőhelyének való. (Az Öregszirt Váll-a közelében található odúk fenéke még kikutatva nincsen.) — 3. A Pilis tulsó északnyugati oldalán, a Pilisszentkeresztről a Két-Bükkfanyergen át Pilismarótra vivő út mentén, amelyen át úgy a tatárok, mint a törökök is Esztergom ellen vonultak, az Ördöglyuk guánóval telt szűk és mély zombolya csak kötélmászást kedvelő turistákat érdekelhet. — 4. A Vaskapu két nyílása alatti kis barlang, valamint a Szoplak és Ziribár tetején lévő kis víznyelő csak földrajzi érdekességű. — 5. A Ziribár hegy lábánál fekvő hatalmas Macskabarlang mint egy lefolyás nélküli völgy víznyelője, amely esőzések alkalmával színültig megtelik, emberi lakóhely sohasem lehetett. (Az előző turista-kalauzban fantasztikus adatokat találhattunk a környékbeli lakosok bemondása alapján, de ezeket a téves adatokat pontos felméréseim alapján a „Barlangkutatás” című szaklapban annak idején helyesbítettem.)

A pilisi hegyvidék fent felsorolt barlangjain kívül ezidőszertint nincs több felemlítésre méltó ugyan, de a pilisi hegyvidékkel összefüggő és közvetlen Budapest közelében fekvő más barlangokra is ki kell itt térnem, mert annak a barlangkutató munkának ismertetése nem lenne teljes, amely ezelőtt húsz évvel, a Budapest környéki barlangokra általában kiterjedt.

A pilisi hegyvidéken befejezett ásatások után a barlangkutatók figyelme a Máriaremete közelében fekvő Remetehegyi köfűlkére és barlangra is kiterjedt. Az előbbit dr. Kormos Tivadar, az utóbbit dr. Kadie Ottokár ásta fel. Dr. Kormos a magasan fekvő köfűlkében jelentékeny pleistocén faunát talált, viszont az alacsonyan fekvő Remetebarlangban csak újabbskori leletek akadtak.

A Remetehegyen található ravaszlyukak csak sziklamászó szempontból érdemelnek figyelmet.

Eközben a Budai Torna Egylet fiatal mérnök tagjaival, Szücs és Kmetty urakkal, vezetésem mellett felmértem a Budapest környékén található legnagyobb kiterjedésű barlangot, a solymári Ördöglyukat. Az 57 méter mélységig terjedő, szerteágazó barlang felmérése igen nagy feladatot rótt két tornász társamra. Heteken át, gyakran egész éjszakákon át dolgoztak nyaktörő helyeken kúszva, mászva lelkes készséggel, míg a három szintre terjedő barlangot felmérni tudták. Hatalmas, gyönyörű térképük a Földtani Intézet Múzeumának falát díszíti.

A solymári Ördöglyuk kétnyílású barlang. Az északra fekvő kisebbik nyílás boltozatosan ráhajló sziklatömege alatt neolitikori cserépmaradványokat találtam. Lehet, hogy a mélyebben fekvő rétegek alatt az ősember nyomait is meg lehetne találni. Úgy tudom, ez a hely a mai napig kiásva nincsen.

Hátra maradt még a Vác fölötti Nagyszál Násznap barlangja és a Bajót fölötti Öregkö barlangja. Mindkettőt szintén én ajánlottam a kiásásra. Közbejött a bajóti jegyző kérése, hogy a szakosztály az Öregkö gerincevonulata déli lejtőjén tátongó két zombolyt kutassa ki. Dr. Jordán Károly és Scholtz Pál

99. Macska barlang

Csobánka

Pilis

Pilis-vonulat

KÖ: Csobánkától Ny-ra, 1,5 km-re, a Nagy Ziribár /409/ DK-i lábánál, a Tavasz kunyhó mellett

Bej:

H: 50 m, Mélys: 10 m, Tszf: 240 m,

Jell: Időszakos víznyelő barlang, közothatáron

Haszn:

Irod: 156, 157, 174, 189.

Megj:

A vízesés alatt látható két tárnyszerű nyílás tisztán mesterséges és annakidején szén után kutattak bennök.

Hosszúhegyi barlang. Ezt a barlangot *Wissinger* ismertette¹⁹ 1875-ben. Pilis-szántó határában a Hosszúhegynek majdnem a derekán. A zombolyszerű bejárat 22 méternyi mélység után egy kis terembe vezetett, amelyből még két másik kis oldaljárat nyílt. A barlangban elég gazdag cseppkőképződést talált. Sajnos, a régi leírás után a barlangot eddig még nem sikerült megtalálnunk.

Kiskevélyi barlang. (Mackó-barlang.) A Kiskevély északi oldalán a zöld jelzésű *Cholnoky*-út mellett 172 m relatív magasságban. A 11 m széles és 3.5 m magas nyílású barlang mintegy 22 m mélyen nyúlik a dachstein mészkőbe. A barlangot 1796-ból *Vályi András*²² említi először, később 1851-ben *Fényes Elek*³ is megemlékezik róla. 1871-ben *Koch Antal* pedig^{1, 4} már részletesen le is írta, sőt térképét is közölte. Annakidején a barlangi medve számos csontmaradványait is megtalálta. *Hillebrand Jenő dr.* által az 1912. és 1913. években megkezdett ásatai révén pedig világhírnévhez is jutott ez a barlangunk. A számos és érdekes őslatti maradványok mellett a régibb kőkor emberének eszközei közül különösen a barlangi medve szinofogaiból készült penge leletek nagyjelentőségűek.

Klotild-barlang. (Ördög-barlang.) Piliscsaba határában, a Póstaréti erdőben, a piros jelzésű útból kiágazó Cseresznyés-árok oldalában mintegy 50 m relatív magasságban. A 2 m széles és 1 m magas északnak néző nyílás egy kis 4 méteres előcsarnokba vezet, honnan előbb jobbra, majd balra kanyarodva egy 22 méteres csarnokba jutunk. A törmelékkel nagyrészt feltöltött barlangot, melyből már a guánót is kibányásztak, *Bekey Imre Gábor*⁸ nemrég elhunyt barlangkutató turistatársunk ismertette.

Leány-barlang. Csév határában, a Pilis nyugati sziklakuirásában, a Csévi szirtekben. A pilisi nyereghez vezető Vörös-út jobboldalán levő hatalmas tebek előtt kiágazó jelzett turista ösvény előbb a Legény-, majd tovább a Leány-barlanghoz vezet. A dachstein mészkőben levő hatalmas, a kőzet dőléséhez igazodó, nyugatnak néző nyílás egy előcsarnokba vezet, melynek hátsó baloldali falából egy érdekes csőszzerű járatba juthatunk. A jobboldali kis üreget leszámítva az előcsarnok végéből vezető kis lyukon lebújva a barlang több hatalmas csarnokból álló sorozatába kerülünk. Ezen a részen azonban már kötél is ajánlatos. A barlang régészeti felásatása 1912-ben kezdődött a szomszédos Legény-barlanggal együtt. Az akkori ásátás azonban főleg a kincsásóktól felforgatott réteg átvizsgálásából állott.^{9, 13} 1929-ben a *Magyar Turista Egyesület* támogatásával *Kadic Ottokár dr.* folytatta a megkezdett ásátást.¹⁰ A számos hulltatti és neolitikori cserépedény és csonteszköz között különösen egy szépen csiszolt kőbalta és egy átfürt csontfejse voltak érdekesek.

Legény-barlang. (Klapec-barlang.) A Pilis oldalában, a Csévi szirtokban, a Leány-barlang előtt. A 7 m magas és 4 m széles nyílás egy 23 m hosszú előcsarnokba vezet, honnan egy sziklakapun át egy kis terembe jutunk, melynek délkeleti végén lévő kéményen és egy kis szűk lyukon a barlang egy alacsonyabb termébe ereszkedünk. Innen ismét tovább egy lyukon a barlang mintegy 60 m hosszú teremsorozatába kerülünk. Ebből a részből újabban a *Természetbarátok Turista Egyesületének* tagjai több számos teremből és hatalmas (20—25 m) mély kúrtókból álló járatot fedeztek fel. Ezt a barlangot is, mint a Leány-barlangot *Bella Lajos* és *Kadic Ottokár dr.* ásatták fel 1912-ben.^{9, 13} A kincsásók a kutatókat itt is megelözték. A számos neolitik és hulltatti korú cserépmaradvány mellett több neolitikus kori feltört emberi csontmaradvány is előkerült, amiből a kutatók az itteni ősember kanibalizmusát sejtették. Külön érdekessége volt az ásátásnak egy I. Ferdinánd korabeli pénzhamisító készség, illetve a hozzávaló eszközök feltalálása.

Macska-barlang. (Macka jama.) Csobánka határában, a Ziribár délkeleti és középső gerincnyúlóványa közötti völgyben. Tipikus víznyelő barlang. A barlang aknaszerű nyílása a dachstein meszet takaró hárshegyi homokkőben van, míg a barlang többi része magában a mészkőben. A zombolyszerű hatalmas nyílás egy, a völgy alá visszafutó lejtős csarnokba vezet, melynek végén mintegy 25 m után egy 10 méteres kúrtó vezet le a barlang eliszaposodott víznyelőjéhez. Itt már kötél vagy kötélhágcsó szükséges. A barlangot először 1871-ben *Koch Antal* ismertette,^{1, 4} aki szerint a csobánkai kőbánya bérloje annakidején a víznyelő kúrtójában állítólag 60 ölnyire becsájtkozott le, anélkül, hogy feneket ért volna. 1914-ben *Bekey Imre Gábor*¹¹ ezt a mendemondát pontos kutatásaival megcáfolta.

Óregszirt barlangja. Az Óregszirt felső részében. A barlang nyílása Kesztelec

← *Bejárat környék*

*Macska barlang
felszín
(1984. Május)*

Elhanyagolt bejárat →

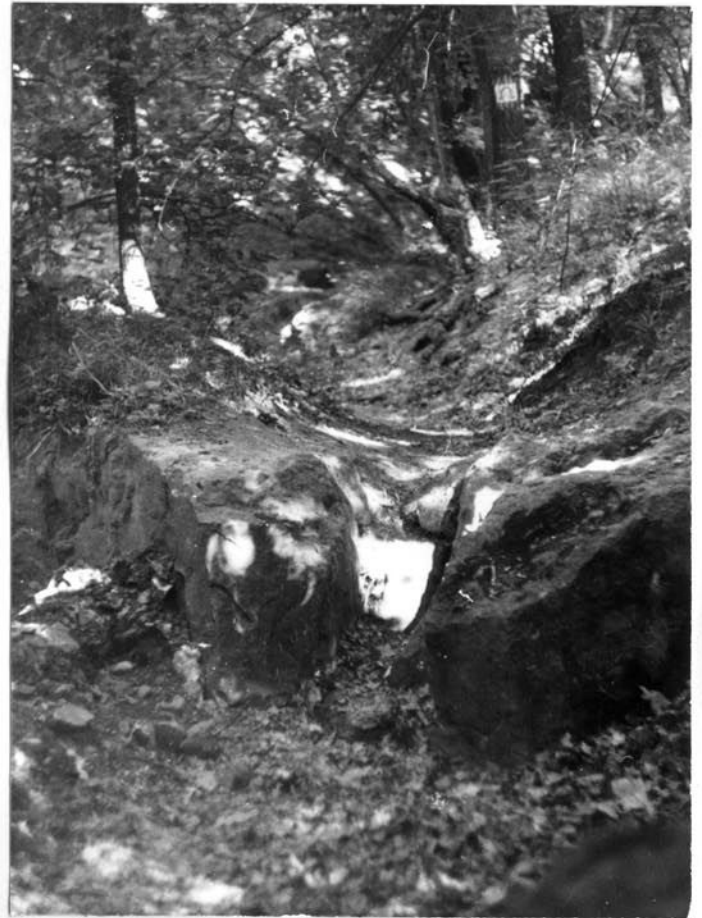
← *Bejárat támogatás*

Macska bartang - Felszin (1984. Május)

Vizterelő gát építése

← az első kövek

A vizelvezetés iránya →
(völgytalp felé déli
irányban)

Az elődök keleti
elvezető csatornája
(agyagosított, stabil
← védőgát)

Macska barlang – Felszín (1984. Május)

Felvétel a vízterelő gátról (felülnézet)

Macska barlang - Felszín (1984. December)

Kitágított bejárati nyílás

Barlang fölötti védögát + pódium

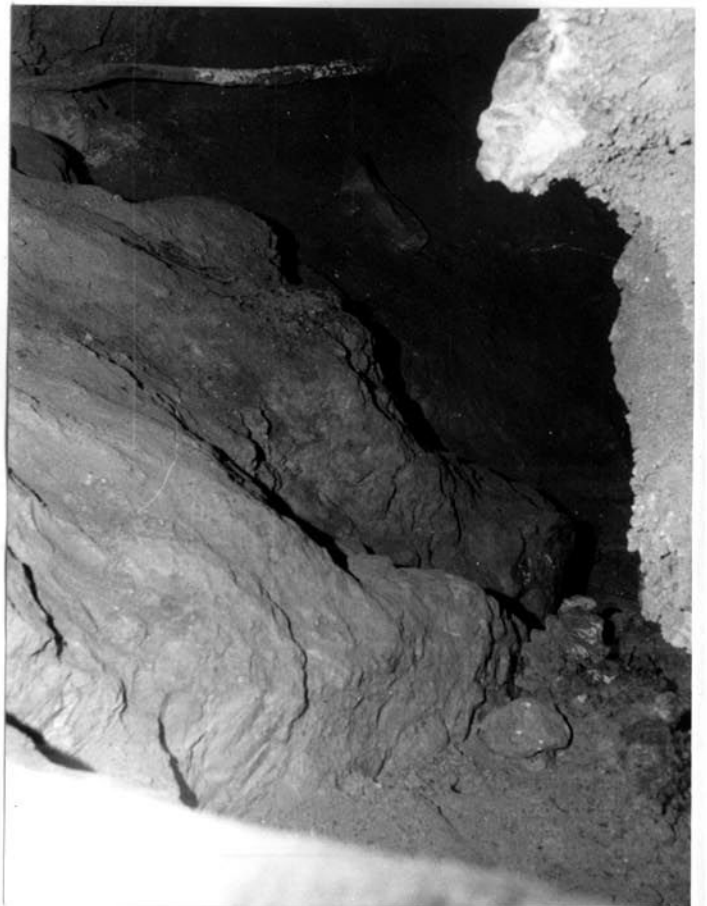
Föhasadék

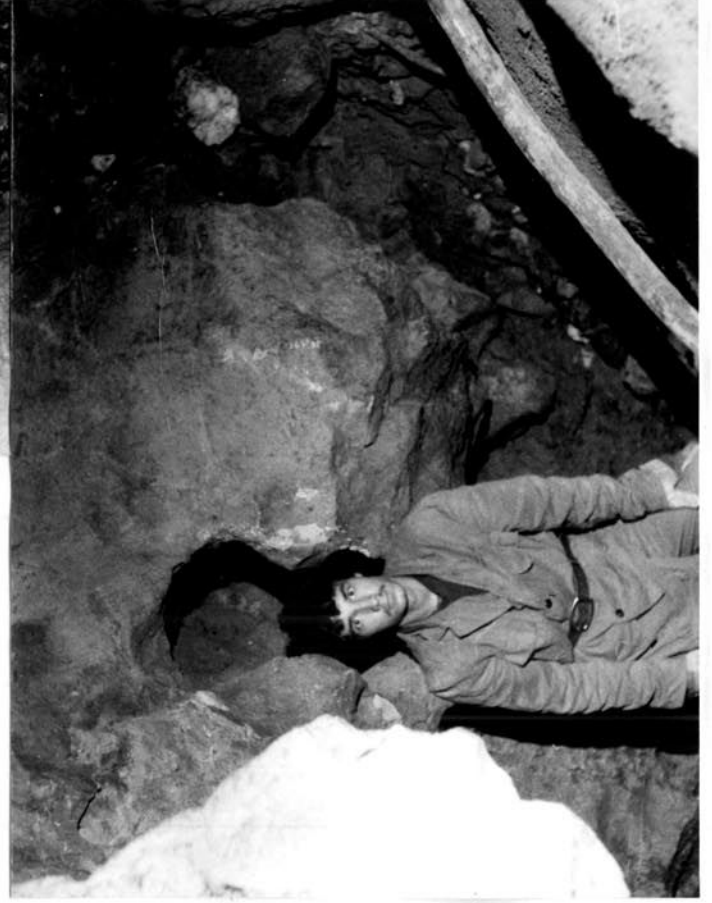
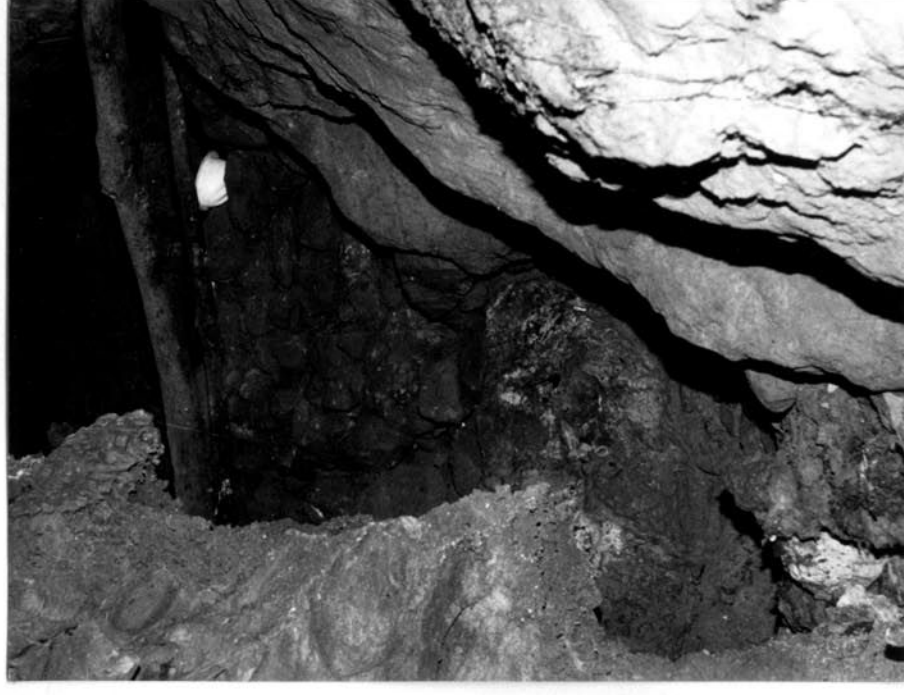
Közbenső átrakó

1. lépcsős szállítás

Föhasadék K-i vége (átrakó)

↓ Lejárat a Nagyterembe

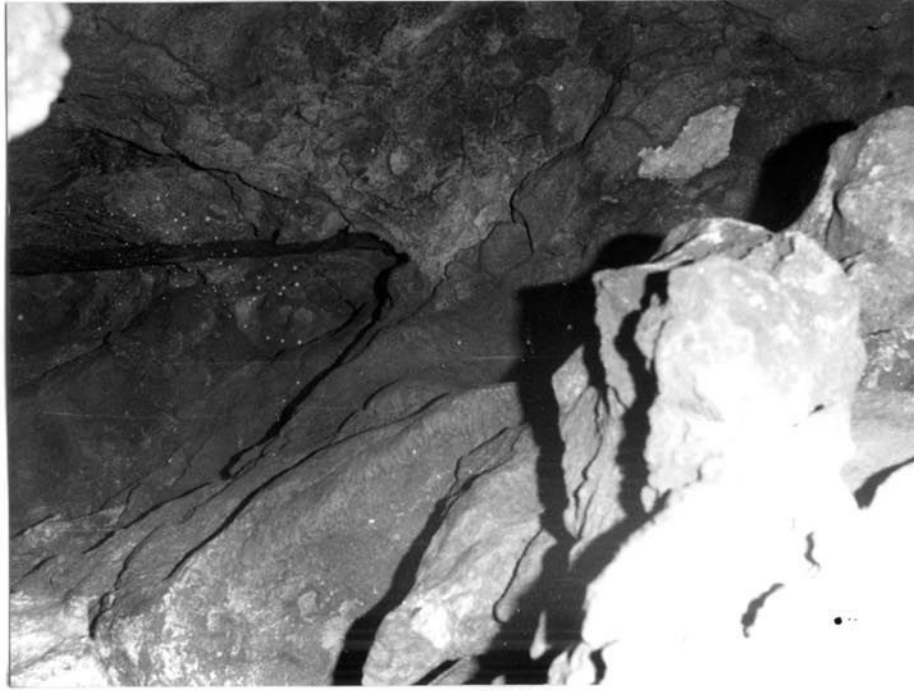

II. Viznyelő

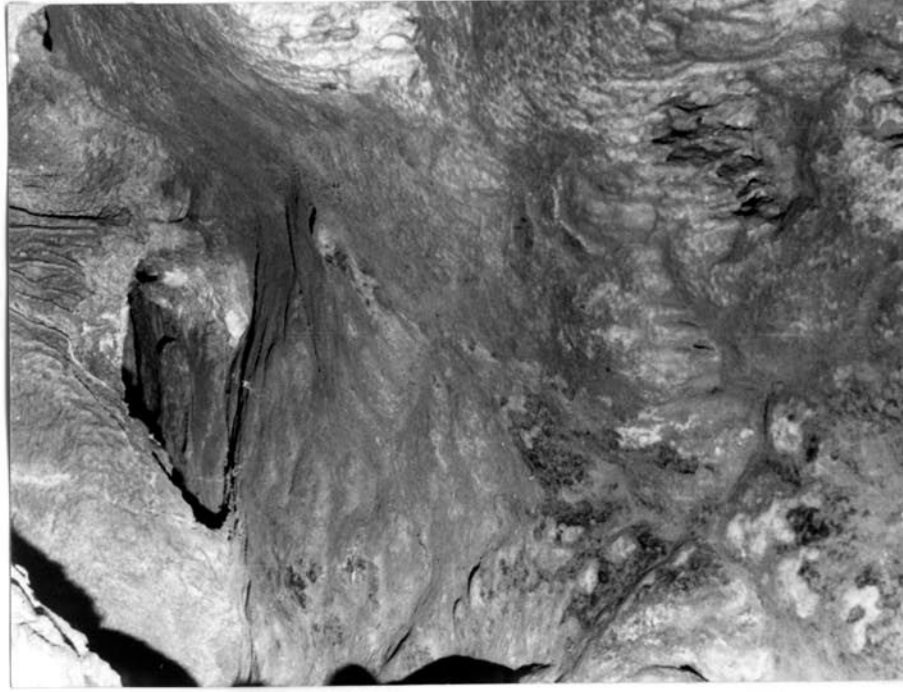

**Főhasadék keleti végében a
feltöltődésben erős vízmosás**

Föhasadékból nyíló járatok

Boulder dag (Y)

Cseppköves dag

Nagyterem

Feljáró a főhasadékba

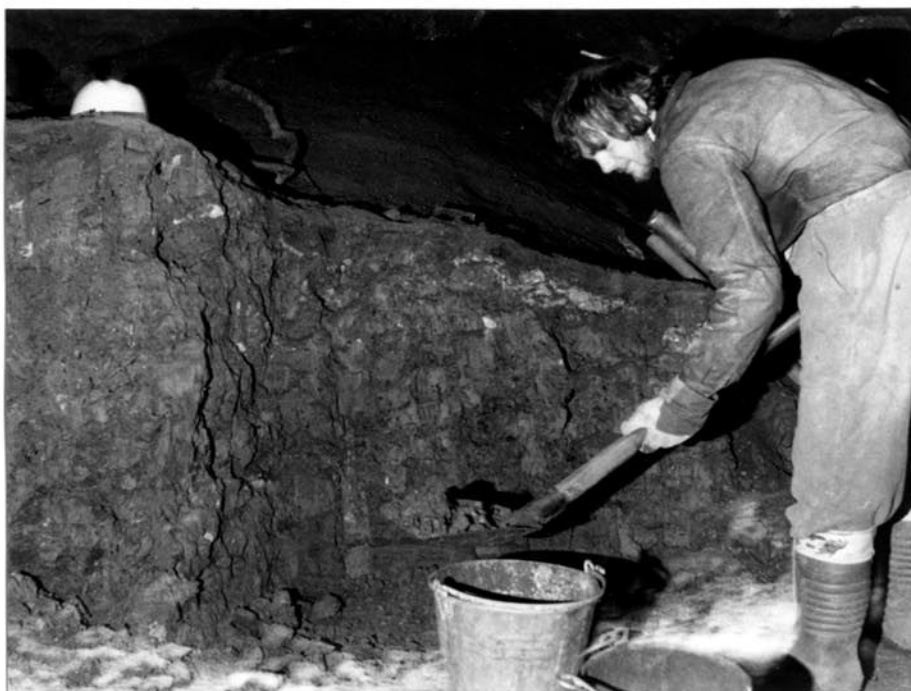

I. Viznyelő

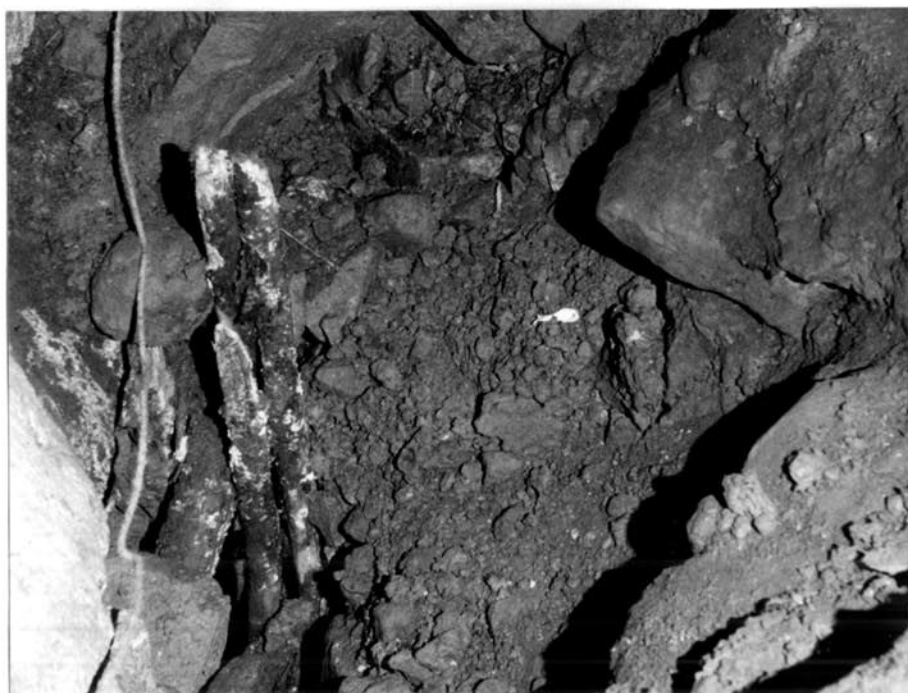

A feltöltődött anyag bontása

Nagyterem

Szelvény bontása

I. viznyelő (régí kutatás ácsolata)

Nagyterem északi fala

Kuszoda →

← *Régi bontás*